

Kadernota 2026

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	3
INLEIDING	4
KADERNOTA 2026	6
Inleiding kadernota	7
1. Financieel beeld	8
2. Kader	11
3. Programma's kadernota	13
4. Ombuigingen	16
5. Strategische ambities	17
6. Regioplan specifieke uitkering Net op Zee, Nederwiek 3	20
7. Financiële uitgangspunten	23
BIJLAGEN	25
1. Gemeenschappelijke regelingen	26

Inleiding

Kadernota 2026 – Vooruitzien en verbinden in een veranderende tijd

Met deze Kadernota 2026 schetst het college de uitgangspunten voor de begroting 2026 en de meerjarenraming tot en met 2029. Dit jaar markeert het laatste jaar van het coalitieakkoord 2022–2026, waarin we belangrijke stappen hebben gezet richting een sociaal, duurzaam en veilig Drimmelen. Onze ambities blijven onverminderd groot: we investeren in woningbouw, duurzaamheid, leefbaarheid van onze dorpen en sociale verbondenheid.

Hoewel de financiële situatie op dit moment stabiel is, zijn er onzekerheden. De inkomsten van gemeenten zijn grotendeels afhankelijk van het Rijk. Hoewel er extra middelen zijn toegezegd, is de exacte omvang hiervan nog onduidelijk. Dit vraagt om voorzichtigheid en realistische ramingen, zeker nu de druk op het sociaal domein, onderwijshuisvesting en maatschappelijke voorzieningen verder toeneemt.

De begroting structureel op orde brengen

Een belangrijk aandachtspunt in deze kadernota is het structureel op orde brengen van onze begroting. Tot nu toe zijn belangrijke onderhoudskosten – zoals voor wegen, sportvoorzieningen en het baggeren van havens – incidenteel gedekt met kredieten. Het is financieel verstandiger om deze kosten structureel op te nemen in de begroting. Daarom starten we met een meerjarig ingroeimodel, waarmee we deze kosten gefaseerd en structureel opnemen in de begroting.

In de periode tot en met 2029 reserveren we jaarlijks minimaal € 200.000. Het ingroeimodel richt zich in eerste instantie op:

- Periodieke renovatie van natuurgras sportvelden
- Industrieel baggeren van havens
- Jaarlijks onderhoud van havens en waterwegen
- Onderhoud van wegen

In de komende jaren willen we dit verder uitbreiden met: onderhoud van groenvoorzieningen, maatschappelijke accommodaties en overige sportvoorzieningen.

Om dit financieel mogelijk te maken, stellen wij voor om vanaf 2026 een aantal gerichte ombuigingen door te voeren met een totale structurele opbrengst van € 260.000. Bij deze keuzes is nadrukkelijk gezocht naar maatregelen met zo min mogelijk maatschappelijke impact. Deze ombuigingen zijn bedoeld om noodzakelijke structurele investeringen te kunnen dekken, zonder direct te hoeven bezuinigen op voorzieningen die voor inwoners essentieel zijn. Hierbij verwijzen wij naar de Raad van 17 april 2025, waarin de voorgestelde ombuigingen zijn toegelicht en waarbij de motie voor de leges van de evenementen is aangenomen.

Strategische ambities op de lange termijn

Naast de directe maatregelen in deze kadernota, kijken we ook vooruit. De gemeente werkt aan een visie op onderwijshuisvesting, waarbij renovatie of nieuwbouw van enkele scholen noodzakelijk is. Daarnaast zijn er ambities in voorbereiding op het gebied van duurzaamheid, mobiliteit, en maatschappelijke infrastructuur. Deze investeringen hebben veelal een meerjarig karakter en starten grotendeels pas vanaf 2027. Voor ambities die al in 2026 tot besluitvorming leiden, komen we bij u terug met nadere uitwerking.

Regionale samenwerking en investeringen in leefbaarheid

Onze gemeente maakt deel uit van de Powerportregio Moerdijk, waar diverse grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden, waaronder energieprojecten zoals Net op Zee Nederwiek 3. Voor dit project wordt windenergie van zee via een ondergrondse kabel naar de regio geleid, met een aanlanding en converterstation in Geertruidenberg.

In dit kader heeft het Rijk €50 miljoen beschikbaar gesteld voor investeringen in de leefbaarheid van de regio. Op basis van het bestuursakkoord van 21 juni 2024 ontvangt Drimmelen hiervan een voorlopig bedrag van €9,6 miljoen (na btw). De Provincie fungeert als regiokassier en ziet toe op een

doelmatige besteding van de middelen. Projecten moeten bijdragen aan natuurbehoud, verbetering van de leefomgeving, versterking van de regionale economie of de energietransitie.

Tot slot

Deze kadernota is er één van vooruitzien én verantwoordelijkheid nemen. We verbinden ambitie met realisme, investeren in de kracht van onze gemeente en brengen onze begroting structureel op orde. Zo bouwen we stap voor stap verder aan een toekomstbestendig Drimmelen.

College van burgemeester en wethouders

Kadernota 2026

Inleiding kadernota

Inleiding

Voor u ligt de Kadernota 2026. Hierin geven wij, binnen de door u vastgestelde kaders en uitgangspunten, inhoudelijk en financieel richting aan het begrotingsjaar 2026. Dit is een bijzonder jaar voor Drimmelen, want in 2026 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Het is daarmee het afsluitende jaar van het huidige coalitieakkoord 2022-2026, waarin we hebben gewerkt aan een duurzaam, sociaal en veilig Drimmelen.

We baseren onze plannen op de verwachtingen en ontwikkelingen die we zien voor de komende jaren. De financiële situatie van Drimmelen is stabiel, maar blijft ook kwetsbaar door onzekerheden vanuit het Rijk. Hoewel extra middelen voor gemeenten zijn aangekondigd, is het exacte budget nog niet duidelijk. Dit vraagt om een zorgvuldige en kritische benadering van onze financiële mogelijkheden.

Moote ambities om samen te realiseren

Onze ambities voor Drimmelen blijven onverminderd groot. We zetten in op woningbouw voor diverse doelgroepen zoals starters, senioren, statushouders en arbeidsmigranten, en werken aan het herziene Integraal Huisvestingsplan voor onze scholen. Daarnaast blijven we investeren in de leefbaarheid van onze dorpen en in duurzaamheid, waarbij we inspelen op de gevolgen van de landelijke energietransitie.

Uitdagingen nu en in de toekomst

Ook in dit verkiezingsjaar blijven we aandacht geven aan onze inwoners die extra ondersteuning nodig hebben. We blijven investeren in sociale projecten die eenzaamheid tegengaan en verbinden. De vergrijzing stelt onze zorg- en welzijnsvoorzieningen voor extra uitdagingen. Daarnaast vraagt de doorontwikkeling van de Jeugdzorg onze blijvende aandacht. Een gezonde leefstijl en voldoende beweging blijven belangrijke pijlers.

Wij zien het als onze verantwoordelijkheid deze vraagstukken actief aan te pakken en onze inwoners en ondernemers zo goed mogelijk te ondersteunen.

Toekomstbestendige besluiten

De financiële basis van Drimmelen is solide. Die basis gebruiken we om samen de uitdagingen aan te gaan en toekomstbestendige besluiten te nemen. Dit blijft echter niet vanzelfsprekend. De onzekerheden rondom het gemeentefonds kunnen risico's vormen voor onze financiële positie. Daarom blijven we kritisch op bestaande en nieuwe plannen en investeringen en onderzoeken we waar externe financieringsmogelijkheden liggen. Het college kiest er nadrukkelijk voor om het voorzieningenniveau voor inwoners en ondernemers op peil te houden en hier niet op te bezuinigen. Vooralsnog is dat ook haalbaar.

1. Financieel beeld

Voor het opstellen van de begroting 2026 maken we een realistische inschatting van de financiële situatie, waarbij we rekening houden met de beperkte beleidsruimte in dit verkiezingsjaar. Omdat het een beleidsarm jaar is, zijn er geen uitgebreide scenario's opgesteld. De cijfers die we presenteren zijn gebaseerd op de meest actuele informatie en vormen de basis voor onze richting.

1.1 Start financieel beeld

We starten met het financieel beeld zoals dat vastgesteld is bij het opstellen van de begroting vorig jaar. Dit beeld actualiseren we met de structurele gevolgen van de najaarsnota 2024 en de tussentijds genomen besluiten van de raad.

*€1.000,-

Vastgestelde begroting	2026	2027	2028	2029
Primaire begroting	-1.711 N	-1.261 N	-690 N	-1.156 N
Structurele gevolgen najaarsnota 2024	0 V	0 V	0 V	0 V
Actueel saldo	-1.711 N	-1.261 N	-690 N	-1.156 N

1.2 Ontwikkeling Rijk

In de Voorjaarsnota 2025 heeft het kabinet besloten om in de periode 2025–2027 in totaal € 3 miljard extra beschikbaar te stellen voor gemeenten. Deze middelen zijn voornamelijk bedoeld om gemeenten tijdelijk financieel te ondersteunen, onder andere bij het uitvoeren van hun jeugdzorgtaken. Met deze impuls wil het Rijk bijdragen aan een betere uitvoeringskracht van gemeenten en aan het opvangen van bestaande financiële knelpunten.

Tegelijkertijd werken het Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) aan een herziening van de financiële afspraken rondom jeugdzorg en de Wmo. Deze herziening moet leiden tot een beter passende verdeling van verantwoordelijkheden en middelen tussen het Rijk en gemeenten. In afwachting van deze nieuwe afspraken heeft het Rijk vanaf 2024 jaarlijks extra middelen gereserveerd, oplopend van € 75 miljoen in 2024 tot € 375 miljoen in 2030. Deze gelden zijn vooral bedoeld om in te spelen op de toenemende zorgvraag als gevolg van demografische ontwikkelingen, zoals vergrijzing.

Daarnaast wordt gewerkt aan vereenvoudiging van de bekostiging. Zo kunnen specifieke uitkeringen (SPUK's) mogelijk worden omgezet naar algemene of decentralisatie-uitkeringen. De VNG stelt daarbij nadrukkelijk dat een eventuele korting van 10% op deze uitkeringen alleen verantwoord is als dit gepaard gaat met een daadwerkelijke vermindering van administratieve lasten.

Hoewel deze extra middelen gemeenten op korte termijn enige lucht geven, blijft de structurele financiële situatie zorgelijk. Met name vanaf 2026 ontstaat er een structureel tekort in het gemeentefonds. Ondanks de incidentele extra middelen van € 1 miljard in 2026 – wat resulteert in een tijdelijke stijging van de Algemene Uitkering – is het de vraag of deze trend wordt voortgezet. Vanaf 2027 wordt de uitkering gekoppeld aan de groei van het bruto binnenlands product (bbp), maar het is nog onduidelijk wat dat concreet voor gemeenten betekent. De exacte bedragen worden pas duidelijk in de komende circulaire.

De VNG waarschuwt dat er vanaf 2026 sprake blijft van aanzienlijke financiële onzekerheden, met name doordat structurele indexatie voor bijvoorbeeld jeugdzorgkosten uitblijft. Ook acht de VNG de verwachtingen van het kabinet voor de periode na 2027 te optimistisch. Gemeenten blijven daardoor sterk afhankelijk van rijksbeleid en staan voor grote uitdagingen om hun taken blijvend goed uit te voeren. De VNG pleit daarom voor structurele duidelijkheid en een verhoging van het gemeentefonds,

zodat gemeenten toekomstbestendig kunnen blijven investeren in voorzieningen en dienstverlening voor hun inwoners.

Gemeentefonds en compensatie ravijnjaren

Vooruitlopend op de precieze doorrekening van de meicirculaire hanteren we in het geprognosticeerde beeld van deze kadernota het huidige niveau van de algemene uitkering uit het gemeentefonds als ondergrens voor de komende jaren. Daarmee wordt een realistischer inschatting gegeven van de financiële ruimte dan in de oorspronkelijke meerjaren begroting.

In die primaire meerjarenbegroting waren de gevolgen van de eerder aangekondigde bezuinigingen door het Rijk, de zogenoemde "ravijnjaren", nog volledig verwerkt. Dit leidde tot een negatief beeld van het financiële perspectief. Inmiddels heeft het Rijk incidenteel extra middelen toegezegd voor de jaren 2026 en 2027, ter (gedeeltelijke) compensatie van deze korting.

Door uit te gaan van het huidige niveau van de gemeentefondsuitkering wordt recht gedaan aan de recentere inzichten. De eerste voorlopige doorrekeningen van de meicirculaire laten zien dat deze aanname zich bevindt binnen een bandbreedte van circa 20% tot 50% van de totale extra middelen die naar verwachting beschikbaar komen. Op basis van deze inschatting achten wij de verwachte incidentele compensatie voldoende om de begroting voor de jaren 2026 tot en met 2029 sluitend te krijgen. Dit geldt ook bij inachtneming van de structurele bezuinigingen die het Rijk al heeft ingeboekt vanuit de beoogde hervormingen in de jeugdzorg vanaf 2028.

Zodra hier duidelijkheid over ontstaat komen we bij u terug. De range is voldoende voor een sluitende begroting op basis van onze financiële positie en rekening houdend met de opstelling vanuit de VNG/toezichthouder.

1.3 Voorjaarsnota

In deze kadernota 2026 werken we de financiële ontwikkelingen en besluiten uit de Voorjaarsnota 2025 door. De Voorjaarsnota dient als tussentijdse actualisatie van de eerder vastgestelde begroting 2025 en geeft inzicht in nieuwe ontwikkelingen, beleidswijzigingen en financiële bijstellingen die sinds de begrotingsvaststelling zijn ontstaan.

Door deze actualisatie brengen we de begroting van 2025 in lijn met de meest recente informatie en inzichten. Dit zorgt voor een actueel en betrouwbaar vertrekpunt bij het opstellen van de begroting voor 2026 en de meerjarenraming. Zo kunnen we beter anticiperen op kansen en risico's en blijven onze financiële plannen realistisch en uitvoerbaar.

De effecten van de Voorjaarsnota 2025 zijn integraal verwerkt in de financiële doorwerking binnen deze kadernota. Daarmee waarborgen we een samenhangende en transparante financiële planning voor de komende jaren.

*€1.000,-

Structurele gevolgen voorjaarsnota	2026	2027	2028	2029
Burger en bestuur	-69 N	-69 N	-69 N	-69 N
Openbare ruimte	-40 N	-40 N	-40 N	-40 N
Ruimte, wonen, duurzaamheid en economie	0 V	-13 N	-13 N	-13 N
Sociaal domein	-642 N	-558 N	-558 N	-558 N
Overhead	84 V	84 V	84 V	84 V
Algemene dekkingsmiddelen	0 V	0 V	0 V	0 V
Totaal	-667 N	-597 N	-597 N	-597 N

1.4 Nieuw financieel beeld

Hierbij presenteren wij een geactualiseerd financieel beeld van de gemeente, gebaseerd op de meest recente aannames en ontwikkelingen. Dit nieuwe beeld vormt de basis voor het opstellen van de begroting 2026 en de meerjarenraming tot en met 2029.

De financiële situatie wordt beïnvloed door diverse factoren, zoals gewijzigde rijksbijdragen, actuele beleidskeuzes, de uitkomsten van de jaarrekening 2024 en de doorwerking van de Voorjaarsnota 2025. Door deze elementen samen te brengen, ontstaat een helder overzicht van de verwachte inkomsten en uitgaven in de komende jaren.

Het nieuwe financiële beeld maakt inzichtelijk welke middelen beschikbaar zijn en welke financiële ruimte de gemeente heeft om haar ambities en wettelijke taken te realiseren. Tegelijkertijd worden mogelijke risico's en onzekerheden meegenomen, zodat er tijdig passende maatregelen kunnen worden genomen.

Met deze geactualiseerde uitgangspunten kan de gemeente Drimmelen op een verantwoorde en toekomstgerichte manier plannen maken, keuzes afwegen en de financiële positie duurzaam op orde houden.

*€1.000,-

Structurele gevolgen voorjaarsnota 2025	2026	2027	2028	2029
Burger en bestuur	-69 N	-69 N	-69 N	-69 N
Openbare ruimte	-40 N	-40 N	-40 N	-40 N
Ruimte, wonen, duurzaamheid en economie	0 V	-13 N	-13 N	-13 N
Sociaal domein	-642 N	-558 N	-558 N	-558 N
Overhead	84 V	84 V	84 V	84 V
Algemene dekkingsmiddelen	0 V	0 V	0 V	0 V
Totaal	-667 N	-597 N	-597 N	-597 N

*€1.000,-

Inschatting totaal	2026	2027	2028	2029
Actueel saldo	-1.711 N	-1.261 N	-690 N	-1.156 N
Effecten meicirculaire 2025 op uitkering Gemeentefonds	1.853 V	1.766 V	1.539 V	1.539 V
Voorjaarsnota 2025	-667 N	-597 N	-597 N	-597 N
Beleidswensen	-532 N	-185 N	-58 N	-58 N
Bijdragen aan Gemeenschappelijke regelingen	-243 N	-243 N	-243 N	-243 N
Uitwerking financiële opgave 2026 e.v.				
Ombuigingen	260 V	260 V	260 V	260 V
Ingroeimodel structurele meerjarige onderhoudskosten	-200 N	-200 N	-200 N	-200 N
Strategische ambities (incl. Dorpshart Lage Zwaluwe)	-65 N	-338 N	-338 N	-714 N
Regioplan spuk Net op Zee, Nederwiek 3				
Dorpshart Lage Zwaluwe		3.200 V		
Klimaatadaptatie / Gat van den Ham				800 V
Geprognosticeerd beeld	-1.305 N	2.402 V	-327 N	-369 N

Het resultaat laat op dit moment nog geen sluitende meerjarenraming zien. Dit komt doordat de effecten uit de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds nog niet zijn verwerkt in deze kadernota. Desondanks is de verwachting is dat de compensatie via de algemene uitkering uit het gemeentefonds voldoende is om voor de jaren 2026 en 2027 een sluitende begroting te realiseren. In de begroting 2026 zullen wij deze effecten verwerken en de financiële positie verder actualiseren.

2. Kader

Kader

Algemeen

Het kabinet stelt tijdelijk extra middelen beschikbaar voor gemeenten, vooral voor jeugdzorg en het opvangen van financiële knelpunten. Tegelijkertijd werken Rijk en VNG aan nieuwe financiële afspraken om de samenwerking en financiering tussen beide partijen te verbeteren. Ondanks deze steun blijven gemeenten vanaf 2026 geconfronteerd met structurele financiële tekorten door kortingen en oplopende kosten.

Korte termijn

Voor 2026 verwachten we een sluitende begroting zonder ingrijpende maatregelen. De focus ligt op het waarborgen van lopende gemeentelijke taken en voorzieningen, met aandacht voor het verkiezingsjaar waarbij terughoudend wordt omgegaan met nieuw beleid. Financiële onzekerheden door het gemeentefonds vragen om zorgvuldige prioritering en kostenbeheersing.

Lange termijn

Op de langere termijn zetten we in op financiële stabiliteit en het realiseren van onze strategische doelen, zoals woningbouw, duurzaamheid en het versterken van het sociale domein. Vanwege blijvende onzekerheden blijven we flexibel begroten en kritisch kijken naar investeringen en taken om de financiële gezondheid te behouden.

Toekomstbestendig beleid

De financiële basis van Drimmelen is solide en vormt het fundament om samen de uitdagingen aan te pakken en toekomstbestendige besluiten te nemen. We blijven echter kritisch op nieuwe en bestaande plannen en zoeken waar mogelijk externe financiering. Tegelijkertijd zijn we alert op mogelijke risico's en kiezen we ervoor het voorzieningenniveau te handhaven zonder bezuinigingen.

Kaders voor de begroting 2026

De begroting 2026 wordt opgesteld binnen duidelijke en realistische financiële kaders. Hoewel de huidige financiële positie van de gemeente Drimmelen stabiel is, zijn er belangrijke onzekerheden. Gemeenten zijn in hoge mate afhankelijk van inkomsten vanuit het Rijk. Hoewel er voor de komende jaren extra middelen zijn toegezegd, is de exacte omvang hiervan nog niet bekend. Dit vraagt om een behoedzaam financieel beleid, waarbij we inzetten op realistische ramingen en voldoende flexibiliteit. Tegelijkertijd neemt de druk op het sociaal domein, onderwijshuisvesting en maatschappelijke voorzieningen verder toe.

Structureel op orde brengen van de begroting

Een belangrijk uitgangspunt in deze kadernota is het structureel op orde brengen van onze begroting. Tot nu toe zijn diverse essentiële onderhoudskosten – zoals voor wegen, sportvoorzieningen en baggerwerkzaamheden – incidenteel gedekt met kredieten. Dat is op lange termijn financieel niet houdbaar. Daarom zetten we per 2026 een meerjarig ingroeimodel in werking, waarmee we deze onderhoudskosten stapsgewijs en structureel opnemen in de begroting. In de komende jaren breiden we dit uit naar groenonderhoud, maatschappelijke accommodaties en overige sportvoorzieningen.

Om deze structurele dekking mogelijk te maken, stellen we een pakket ombuigingen voor met een totale structurele opbrengst van € 260.000. Deze keuzes zijn zorgvuldig afgewogen op maatschappelijke impact en gericht op behoud van voorzieningen die essentieel zijn voor onze inwoners.

Strategische ambities voor de lange termijn

Naast het op orde brengen van de begroting, kijken we ook vooruit. We werken aan een visie op onderwijshuisvesting, waarin renovatie of nieuwbouw van meerdere scholen aan de orde komt. Ook zijn er strategische ambities in voorbereiding op het gebied van duurzaamheid, mobiliteit en maatschappelijke infrastructuur. Deze investeringen vragen om meerjarige voorbereiding en financiering en starten grotendeels vanaf 2027. Ambities die al in 2026 tot besluitvorming leiden, worden in de begroting verder uitgewerkt.

Regionale samenwerking en investeringen in leefbaarheid

Onze gemeente maakt deel uit van de Powerportregio Moerdijk, waar grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden, waaronder het energieproject Net op Zee Nederwiek 3. De windenergie

wordt via een ondergrondse kabel naar de regio geleid, met een aanlanding en converterstation in Geertruidenberg. In dit kader stelt het Rijk € 50 miljoen beschikbaar voor investeringen in de leefbaarheid van de regio.

Op basis van het op 21 juni 2024 gesloten bestuursakkoord ontvangt Drimmelen naar verwachting een voorlopig bedrag van € 9,6 miljoen (na btw). De provincie Noord-Brabant fungeert als regiokassier en coördineert de besteding. Projecten in het kader van dit regioplan moeten bijdragen aan ten minste één van de volgende doelen: natuurbehoud, verbetering van de fysieke leefomgeving, versterking van de regionale economie of versnelling van de energietransitie.

In de volgende hoofdstukken gaan we dieper in op de belangrijkste bouwstenen van deze kadernota. We lichten toe welke beleidswensen er per programma zijn, welke ombuigingen worden voorgesteld om de begroting structureel in balans te brengen, en welke strategische ambities richting geven aan onze keuzes op langere termijn. Ook geven we inzicht in de projecten die we willen realiseren met de middelen die beschikbaar komen uit het regioplan Net op Zee Nederwiek 3. Deze elementen vormen samen het inhoudelijke en financiële kader voor de begroting 2026.

Begrotingsadvies VNG

We volgen bij de opstelling van de begroting 2026 het begrotingsadvies van de VNG. In lijn met dit begrotingsadvies hanteren wij het uitgangspunt van een realistische en transparante benadering. Dat betekent dat we streven naar een zo sluitend mogelijke begroting voor 2026 en 2027, waarbij we de effecten van landelijke kortingen en bezuinigingen expliciet zichtbaar maken. Voor de jaren 2028 en 2029 nemen we, conform het VNG-advies, stelposten op in afwachting van het nieuwe advies van de commissie-Van Ark.

3. Programma's kadernota

Algemeen

In deze kadernota 2026 wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de eerder vastgestelde meerjarenprognose. Deze wijzigingen zijn ingedeeld per programma, zodat inzichtelijk wordt op welke beleidsgebieden de financiële aanpassingen betrekking hebben.

De aanpassingen in de begroting zijn voortgekomen uit een combinatie van nieuwe inzichten, gewijzigde beleidsprioriteiten, actuele ontwikkelingen binnen de gemeente en landelijke regelgeving. Dit kan leiden tot zowel meer- als minderuitgaven binnen de verschillende programma's. Door de begrotingswijzigingen per programma te presenteren, krijgt de raad een helder en gestructureerd overzicht van de financiële gevolgen en kan zij de impact van deze wijzigingen beter beoordelen. Voor elk programma is in dit hoofdstuk een toelichting opgenomen waarin wordt uitgelegd welke factoren de afwijkingen veroorzaken.

Deze gestructureerde aanpak draagt bij aan een transparante en doelgerichte begrotingsvoorbereiding, waarmee we zowel de huidige als toekomstige uitdagingen en kansen voor Drimmelen kunnen adresseren.

Tabel Prioritaire beleidswensen
Kadernota 2026

Kadernota 2026								
Prioritaire beleidswensen Kadernota 2026	Prog.	Thema	Investeringen	S/I	2026	2027	2028	2029
1. Weerbaarheid & Veiligheid	1	Veiligheid	0 N	S	-23 N	-23 N	-23 N	-23 N
2. Verkiezingen	1	Dienstverlening en samenwerking met de dorpen	0 N	I	-42 N	0 V	0 V	0 V
3. Dorpshart Wagenberg	3	Woningbouw en Ruimte	0 V	S	-50 N	0 V	0 V	0 V
4. Herzien beleid arbeidsmigranten	3	Woningbouw en Ruimte	0 V	S	-391 N	-127 N	0 V	0 V
5. Vervangen kunstgrasveld hockey Made	4	Sociale structuur, sport en zorg	p.m.	N	0 V	0 V	0 V	0 V
6a. DVO - Breda	O	Automatisering	0 V	S	-16 N	-16 N	-16 N	-16 N
Vervangen Binnen zonwering	O	Facilitaire zaken	-200 N		-10 N	-20 N	-20 N	-20 N
Totalen			-200 N		-532 N	-186 N	-59 N	-59 N

Programma 1

Tabel Programma 1

Prioritaire beleidswensen Kadernota 2026	Prog.	Thema	Investeringen	S/I	2026	2027	2028	2029
1. Weerbaarheid & Veiligheid	1	Veiligheid	0 N S	-23 N	-23 N	-23 N	-23 N	
2. Verkiezingen	1	Dienstverlening en samenwerking met de dorpen	0 N I	-42 N	0 V	0 V	0 V	
Totalen			0 V	-65 N	-23 N	-23 N	-23 N	

Thema Veiligheid

Weerbaarheid & Veiligheid (€22.500)

Vanuit het Rijk, de VNG en de Veiligheidsregio's wordt steeds explicieter richting gemeenten gecommuniceerd dat zij de weerbaarheid van de lokale overheid en de samenleving fors moeten versterken in verband met de veranderende wereld om ons heen. Niet alleen voor acute crisissituaties, maar ook voor langdurige verstoringen zoals cyberaanvallen, stroomuitval,

overstromingen of maatschappelijke onrust. We zijn druk bezig om inzichtelijk te maken welke opgaves er voor onze gemeente en onze inwoners liggen. Vanaf 2026 zijn structurele middelen van circa €22.500 per jaar nodig om de weerbaarheidsopgaves te kunnen borgen. Alleen op deze manier kan de gemeente blijvend voldoen aan de toenemende verwachtingen en verplichtingen en kunnen we onze rol als eerste overheid ook in crisistijd professioneel blijven vervullen voor al onze inwoners.

Thema Dienstverlening en samenwerking

Verkiezingen (€42.500)

In 2026 vinden de verkiezingen voor een nieuwe gemeenteraad plaats. Rondom deze verkiezingen organiseert de Griffie extra activiteiten om de betrokkenheid van inwoners te vergroten en het democratisch proces te versterken. Denk hierbij aan communicatiecampagnes, bijeenkomsten voor inwoners en ondersteuning van kandidaat-raadsleden. Voor deze aanvullende werkzaamheden is in de begroting extra budget nodig. In de begroting 2026 wordt hiervoor een eenmalige verhoging van het budget voor de verkiezingen voorgesteld.

Programma 2

Voor programma 2 zijn in deze kadernota geen nieuwe beleidswensen opgenomen. Er zijn op dit moment geen wijzigingen bekend die aanvullend op de bestaande meerjarenbegroting in de begroting 2026 moeten worden meegenomen.

Programma 3

Tabel Programma 3

Prioritaire beleidswensen Kadernota 2026	Prog.	Thema	Investerings	S/I	2026	2027	2028	2029
3. Dorpshart Wagenberg	3	Woningbouw en Ruimte	0 V	S	-50 N	0 V	0 V	0 V
4. Herzien beleid arbeidsmigranten	3	Woningbouw en Ruimte	0 V	S	-391 N	-127 N	0 V	0 V
Totalen			0 V		-441 N	-127 N	0 V	0 V

Thema Woningbouw en Ruimte

Dorpshart Wagenberg – reservering voor ruimtelijke verkenning (€50.000)

Samen met het dorp Wagenberg is een dorpsvisie opgesteld. De belangrijkste prioriteit die hieruit naar voren komt, is de wens voor de ontwikkeling van een echt dorpshart. Hoewel de dorpsvisie formeel nog moet worden vastgesteld (de besluitvorming staat gepland voor juni 2025), is het wenselijk om in de begroting 2026 alvast een bedrag te reserveren. Deze reservering is bedoeld voor het uitvoeren van een ruimtelijke verkenning inclusief een haalbaarheidsstudie, zodat na vaststelling van de visie snel vervolgstappen kunnen worden gezet.

Huisvesting arbeidsmigranten – uitvoering nieuw beleid vraagt om extra middelen (€391.000 en €127.000)

Naar aanleiding van het rapport van de Rekenkamer is het beleid rond huisvesting van arbeidsmigranten herzien. Zowel de gemeenteraad als betrokken stakeholders hebben uitgesproken dat er duidelijke prioriteit ligt bij het verkrijgen van inzicht in registratie en bij het strikt handhaven van de beleidsregels. Deze politieke ambitie is op 27 februari 2025 door de gemeenteraad vastgesteld en het nieuwe beleidskader wordt naar verwachting op 28 mei 2025 formeel vastgesteld.

Om dit beleid effectief uit te kunnen voeren, zijn aanvullende middelen nodig. Het gaat met name om budget voor het uitvoeren van integrale, periodieke controles en het verrichten van de benodigde onderzoeken in de voorbereidingsfase. Alleen met voldoende capaciteit en inzet kunnen de doelen van het nieuwe beleid gerealiseerd worden. Daarom wordt in deze kadernota voorgesteld om hiervoor structureel extra middelen te reserveren.

Programma 4

Tabel Programma 4

Prioritaire beleidswensen Kadernota 2026	Prog.	Thema	Investeringen	S/I	2026	2027	2028	2029
5. Vervangen kunstgrasveld hockey Made	4	Sociale structuur, sport en zorg	p.m.	N 0	0 V	0 V	0 V	0 V
Totalen				0 V	0 V	0 V	0 V	0 V

Thema sociale structuur, sport en zorg

Vervangen kunstgrasveld hockey Made (p.m.)

Recentelijk is een keuringsrapport ontvangen waaruit blijkt dat veld 1 van de Madese Hockeyvereniging is afgekeurd. Uit het rapport blijkt dat het veld niet meer hersteld kan worden met regulier onderhoud. Vervanging is noodzakelijk om veilig en verantwoord gebruik mogelijk te blijven maken. Aan de hockeybond is uitstel gevraagd tot 2026, zodat de vervanging in dat jaar kan plaatsvinden. We gaan in overleg met MHC in lijn met eerdere besluitvorming.

Overhead

Tabel Overhead

Prioritaire beleidswensen Kadernota 2026	Prog.	Thema	Investerings	S/I	2026	2027	2028	2029
6a. DVO - Breda	O	Automatisering	0 V	S	-16 N	-16 N	-16 N	-16 N
Vervangen Binnen zonwering	O	Facilitaire zaken	-200 N	0	-10 N	-20 N	-20 N	-20 N
Totalen					-200 N	-26 N	-36 N	-36 N

Thema Automatisering

DVO-Breda - Laptops & Verbindingen (€16.000)

In het kader van de begrotingsvoorbereiding 2026 wordt het budget voor devices (zoals laptops en telefoons) voor nieuwe medewerkers overgeheveld naar het cluster Informatievoorziening (IV). Hiermee is gekozen voor centralisatie van de middelen, zodat versnipperde budgetten worden samengevoegd tot één overzichtelijk en beheersbaar geheel. Tegelijkertijd is vastgesteld dat er €16.000 aan extra middelen nodig zijn om ook externen te kunnen voorzien van veilige en goed functionerende apparatuur. Het is namelijk niet langer wenselijk of verantwoord om externen te laten werken op eigen apparatuur, omdat dit de kwaliteit van de digitale werkplek belemmert en niet voldoet aan de gewenste normen voor informatiebeveiliging.

Thema Facilitaire zaken

Vervangen binnen zonwering (€ 200.000)

In 2017 is een krediet goedgekeurd voor het vervangen van de lamellen in het gemeentekantoor, maar dit is destijds niet uitgevoerd. In 2024 is dit krediet omgezet en ingezet voor interieuraanpassingen, waaronder de aanschaf van nieuwe pantries en extra bureaus met bijbehorende voorzieningen. Inmiddels zijn de lamellen in het gebouw ruim tien jaar oud en vertonen ze gebreken: ze functioneren niet meer goed of zijn defect, wat zorgt voor ongemakken bij medewerkers en een inefficiënte licht- en warmteregulatie. Het vervangen van de lamellen door een moderne variant draagt bij aan een betere isolatie, een representatieve uitstraling en een prettigere werkomgeving die het werken op kantoor stimuleert.

4. Ombuigingen

Structurele opname van onderhoudskosten in de begroting

In de huidige meerjarenbegroting zijn diverse grote uitgavenposten, zoals het onderhoud van wegen en straten, nog niet structureel opgenomen. Voor deze kosten is nog geen vast budget gereserveerd voor de komende jaren; ze worden op dit moment per geval beoordeeld en incidenteel opgenomen in de begroting.

Om de begroting structureel op orde te brengen, is het noodzakelijk dat we deze kosten op basis van meerjarige onderhoudsplannen structureel verwerken in onze financiële meerjarenraming. In de afgelopen jaren zijn dergelijke uitgaven voornamelijk incidenteel gedekt via kredieten. Deze werkwijze is op termijn niet houdbaar en draagt niet bij aan een stabiele begroting.

Wij stellen daarom voor om te starten met een meerjarig ingroeimodel, waarin onderhoudskosten gefaseerd structureel worden opgenomen in de begroting. Dit model voorziet tot en met 2029 in een jaarlijkse minimale toevoeging van € 200.000. De eerste stap in dit model betreft het structureel opnemen van de toekomstige onderhoudskosten voor de volgende onderdelen:

- Periodieke renovatie van natuurgras sportvelden
- Periodiek industrieel baggeren van havens
- Jaarlijks onderhoud van havens en waterwegen
- Onderhoud van wegen

In de komende jaren zullen we dit uitbreiden met meerjarige onderhoudsplannen voor het groenbeheer, maatschappelijke accommodaties en overige sportvoorzieningen.

Om deze structurele lasten van € 200.000 per jaar te kunnen dekken, stellen wij voor om de benodigde ombuigingen vanaf 2026 structureel in de meerjarenbegroting op te nemen.

Tabel Ombuigingen Kadernota 2026

*€1.000,-

Ombuigingen Kadernota 2026	Prog. 2026	2027	2028	2029
Doorleggen natuur inclusief bouwen aan de markt	3	25 V	25 V	25 V
Verkoop haven Terheijden	3	30 V	30 V	30 V
Kostendekkende leges evenementen	1	25 V	25 V	25 V
Volumeverhoging opbrengsten leges kabels en leidingen	3	45 V	45 V	45 V
Verlagen kosten afvalstoffenheffing	2	10 V	10 V	10 V
Verlagen bijdrage exploitatie voetveren	3	20 V	20 V	20 V
Strenger toetsen op noodzaak maatwerkvoorzieningen WMO	4	25 V	25 V	25 V
Middelen robuuste rechtsbescherming benutten ter dekking van activiteiten die nu onder subsidie Surplus vallen	4	30 V	30 V	30 V
Taakstelling bedrijfsvoering	Alg.	50 V	50 V	50 V
Totalen		260 V	260 V	260 V

Op 17 april 2025 heeft de gemeenteraad de voorgestelde ombuigingen voor kennisgeving aangenomen. In het toen voorgelegde raadsvoorstel staat een onderbouwing van de ombuigingen uit deze tabel opgenomen. In dezelfde raadsvergadering heeft de gemeenteraad een motie aangenomen waarin zij het College verzoekt te komen met een uitwerking voor het meer kostendekkend maken van de evenementenleges, zoals ook in de tabel met ombuigingen staat benoemd. Deze uitwerking zal het College bij de begroting 2026 voorleggen aan de gemeenteraad, zodat deze in de legestabel van 2026 kan worden verwerkt.

5. Strategische ambities

Strategische investeringsagenda 2026–2035

De komende jaren staan er in onze gemeente verschillende ruimtelijke, maatschappelijke en onderwijskundige ontwikkelingen op stapel. Hierna geven wij per jaar een overzicht van de belangrijkste opgaven, de voorgenomen stappen en de benodigde investeringen. Waar mogelijk zijn opbrengsten en risico's in beeld gebracht, maar bij veel projecten is dat afhankelijk van toekomstige besluitvorming en externe partners.

Tabel 5.1

*€ 1.000,-

Strategische ambities college	Raming kapitaalslasten	Planning 2026	Planning 2027	Planning 2028	Planning 2029	Planning vanaf 2030
Wettelijk taken gemeente Drimmelen						
Onderwijshuisvesting Made	-1.291 N				-351 N	-940 N
Onderwijshuisvesting Terheijden	-485 N					-485 N
Totaal wettelijke taken	-1.776 N	0 V	0 V	0 V	-351 N	-1.425 N
Met onderliggend raadsbesluit						
Dorpshart Lage Zwaluwe	-30 N		-30 N			
Bypass Flierstraat	-63 N		-63 N			
Snelfietsroute Wagenberg-Breda*	-130 N		-130 N			
Snelfietsroute Made-Oosterhout*	p.m.					
Totaal onderliggen raadsbesluit	-223 N	0 V	-223 N	0 V	0 V	p.m.
Nieuwe strategische ambities						
Strategische (grond)aankopen	-65 N	-65 N				
Upgrade haven Drimmelen	-50 N		-50 N			
Beverpad Moerdijk	-25 N				-25 N	
Snelfietsroute Halvezolenlijn (Lage Zwaluwe)	p.m.					
Dorpshart Wagenberg	p.m.					
Totaal nieuwe strategische ambities	-140 N	-65 N	-50 N	0 V	-25 N	p.m.
Totaal kapitaallasten	-2.139 N	-65 N	-273 N	0 V	-376 N	-1.425 N

* Bij de berekening van de geraamde kapitaalslasten is nog geen rekening gehouden met mogelijke co-financiering vanuit het Multi Modale Mobiliteits Pakket.

2026

Terheijden-Noord – Grondaankopen

In 2024 zijn de gronden van Wilhelm Tell aangekocht. Aangrenzende percelen zijn eigendom van Staatsbosbeheer en de provincie. De provincie heeft aangegeven dat Staatsbosbeheer losse stroken grond moet verkopen, wat mogelijkheden biedt om sportverenigingen te verplaatsen naar de rand van Terheijden. Hierdoor komt ruimte vrij binnen het dorp voor woningbouw. In 2026 is het voornemen om gesprekken met Staatsbosbeheer te starten en gronden daadwerkelijk aan te kopen.

Haven Drimmelen – Mogelijke aankoop pand & upgrade havengebied

Om toerisme en recreatie jaarrond te stimuleren, wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een cruiseport voor rivierschepen in de haven van Drimmelen. Voor een aantrekkelijke uitstraling is een upgrade van het havengebied nodig, met name het verbindingsstuk tussen de Oude en Nieuwe Haven. In dit kader wordt de aankoop van het voormalige politiebureau als mogelijkheid voorzien.

Voorgestelde stappen:

- 2025: opstellen visie en mogelijke start aankoop pand
- 2026: afronding visie en aankoop pand, start uitvoering

- 2027 en verder: uitvoering van de gebiedsvisie

2027

Dorpshart Lage Zwaluwe

Na vaststelling van de dorpsvisie (27 juni 2024) worden quick wins en grotere opgaven voorbereid. Eén van de prioriteiten is de realisatie van een dorpshart. In 2025 wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd. In 2027 starten de werkzaamheden, waaronder de bouw van een dorps huis van circa 600 m².

Begroting: ca. € 4 miljoen (inclusief onvoorzien en voorbereidingskosten). Financiering: deels via Regiofonds Nederwiek 3 (zie paragraaf 6).

Flierstraat – Aankoop gronden en inrichting zone

In de zone Flierstraat-Ameroever wordt gewerkt aan een bypass, parkeerplaatsen en een park. Gronden zijn in eigendom van het RVB en momenteel in erfpacht. Bij een duidelijke gebiedsvisie is het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) bereid te verkopen.

Begroting: € 2,5 miljoen (1 miljoen bypass, 1,5 miljoen aankoop en inrichting).

Voorgestelde stappen:

- 2025–2026: visieontwikkeling en start aankoop
- 2027: afronden aankoop en start uitvoering

Snelfietsroutes

Onze gemeente zet in op regionale bereikbaarheid. Voor 2027 wordt uitgegaan van volledige kosten voor het snelfietspad Wagenberg–Breda (€ 4,3 miljoen). De snelfietspaden Made–Oosterhout en Lage Zwaluwe–oosten zijn wensen voor later. Binnen de SRBT wordt in 2025 de haalbaarheid onderzocht. Financiering: deels via MMMP SRBT, met cofinanciering gemeente.

2029

Beverpad – Verbinding richting Moerdijk

De gemeenten Drimmelen en Moerdijk, samen met het waterschap, verkennen het doortrekken van het Beverpad. Dit sluit aan bij dijkverhogingsplannen en biedt recreatieve kansen.

Fasering:

2025–2026: verkenningsfase

2026–2028: planuitwerking

2028–2031: uitvoering

Renovatie basisschool Den Duin, Made

Basisschool Den Duin (243 leerlingen) is technisch nog bruikbaar, maar vraagt in 2029 om een duurzame renovatie en uitbreiding. Een inhoudelijke samenwerking met het Dongemondcollege wordt verkend via een pilot (2025–2027).

Planning vanaf 2030

Onderwijshuisvesting Terheijden – De Zeggewijzer & Kindcentrum JIJ

De Zeggewijzer (1977) is toe aan vernieuwing. SKOD wil doorgroeien naar een integraal kindcentrum. Het gebouw van Kindcentrum JIJ is te groot en inefficiënt. Renovatie of herontwikkeling ligt voor de hand. In 2028 wordt gewerkt aan planvorming en de eerste uitvoeringsstappen. Een gezamenlijke huisvesting wordt verder uitgewerkt.

Nieuwbouw VO – Dongemondcollege, Made

Het Dongemondcollege is in 2017 gerenoveerd, maar nadert in 2032 het einde van de levensduur. Er wordt uitgegaan van nieuwbouw, waarbij wordt gekeken naar mogelijke synergie effecten met de

Amerhal. Deze combinatie kan de aanzet vormen tot bredere gebiedsontwikkeling.
Opbrengsten: mogelijk bij functiewijziging en verkoop vrijgekomen grond.

Dorpshart Wagenberg

Op basis van de in juni 2025 te verwachten dorpsvisie wordt toegewerkt naar een herontwikkeling van het dorpshart. Kansen liggen bij herbestemming van de kerk, vervanging van Plexat en een kwalitatieve impuls voor het plein. Hierin speelt ook de toekomstige opgave voor onderwijshuisvesting een rol. Basisschool De Elsenhof is ondanks de leeftijd technisch in goede staat. Door verduurzaming komt deze locatie pas vanaf 2040 in aanmerking voor nieuwbouw.

6. Regioplan specifieke uitkering Net op Zee, Nederwiek 3

Inzet middelen Net op Zee Nederwiek 3

Onze gemeente maakt deel uit van de Powerport regio Moerdijk. Op onze regio komen veel grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen af waaronder een aantal energieprojecten. Eén van die projecten is Net op Zee Nederwiek 3. De energie die wordt opgewekt door windmolens op zee wordt via een ondergrondse kabel naar onze regio gebracht. Inmiddels is door de minister een voorkeursbesluit genomen. Besloten is om de kabel over de bodem van de rivier te laten lopen en aan te laten landen in Geertruidenberg. Het bijbehorende converterstation komt op de locatie Standhazensedijk in Geertruidenberg.

Gekoppeld aan dit project heeft het Rijk € 50 miljoen beschikbaar gesteld aan de regio om te investeren in leefbaarheid. Over de besteding van die middelen is op 21 juni 2024 een bestuursakkoord getekend. Op basis van dit akkoord ontvangt onze gemeente € 11,7 miljoen bruto, na aftrek van de btw gaat het om een initieel berekend bedrag van € 9,6 miljoen. Deze btw-afdracht is gebaseerd op een voorlopige berekening. Er wordt momenteel nog overleg gevoerd over de exacte hoogte van de af te dragen btw. We proberen de belastinglast op een verantwoorde manier te optimaliseren, zodat er mogelijk meer middelen beschikbaar komen voor de geselecteerde projecten. Over de verdeling van een resterend bedrag van € 8,6 miljoen, moeten nog verdere afspraken worden gemaakt tussen de gemeenten Geertruidenberg, Moerdijk en Drimmelen.

Ook over de besteding van een tweede tranche uitkering moeten nog afspraken worden gemaakt. Het gaat dan om een nettobedrag van 44,1 miljoen waar 10 gemeenten gezamenlijk aanspraak op kunnen maken. Over de besteding van deze middelen moeten in een nog op te stellen regioplan afspraken worden gemaakt.

De middelen die wij krijgen zijn afkomstig van de Europese Unie en lopen via het Rijk en de Provincie. De Provincie vervult de rol van 'regiokassier'. Dat betekent dat de Provincie een coördinerende rol heeft als het gaat om de besteding van middelen. Voor de besteding van de middelen gelden diverse criteria. In hoofdlijn moeten de projecten minimaal voldoen aan één van de volgende criteria:

- Behoud, versterking en verbetering van de natuur
- Verbeteren van de fysieke leefomgeving
- Versterking van de regionale economie
- Versnellen en toepassen van de duurzame energietransitie

De definitieve projectaanvraag moet voor 31 december 2025 worden ingediend. We hebben tot eind 2032 de tijd om de middelen te besteden en te verantwoorden.

Voorgesteld wordt de middelen in te zetten voor de volgende projecten:

- Dongemondcollege
- Dorpshart Lage Zwaluwe
- Klimaatadaptatie/Gat van den Ham

Dongemondcollege

De afgelopen periode is gewerkt aan een Visie Onderwijshuisvesting 2026-2036. Deze visie wordt in september aan de raad voorgelegd. In de visie wordt uitgegaan van vervangende nieuwbouw voor het Dongemondcollege in de periode 2032-2035. Het Dongemondcollege heeft een vestiging in Made voor vmbo en havo-onderwijs. Voor de leefbaarheid in onze dorpen is het erg belangrijk dat Made ook in de toekomst beschikt over deze onderwijsvoorziening.

Op basis van het raadsbesluit over de Visie Onderwijshuisvesting zal een plan worden opgesteld voor de nieuwbouw van het Dongemondcollege. Voorgesteld wordt een bedrag van € 5.600.000 te reserveren voor dit doel.

Dorpshart Lage Zwaluwe

Door de gemeenteraad is de dorpsvisie Lage Zwaluwe vastgesteld met het nieuwe dorpshart als hoogste prioriteit. Voorgesteld wordt een bedrag van € 3.200.000 te reserveren voor dit project. Corporatie Woonvizier is eigendom van de meeste gronden in dit gebied. Het bedrag is specifiek bedoeld voor een investering in een dorpshuis en een dorpsplein. Voor de ruimtelijke invulling van het dorpshart is door het college een projectopdracht en een participatieplan vastgesteld. De gemeenteraad is hierover met een brief geïnformeerd. Voor het dorpshuis geldt dat de initiatieffase in het derde kwartaal 2025 wordt opgestart. De projectopdracht wordt volgens plan in Q1 2026 vastgesteld.

Klimaat-robuste en toekomstbestendige landbouw in een blauwgroen landschap

Onze gemeente profileert zich binnen de Powerport regio Moerdijk als de blauwgroene gemeente. Landbouw, natuur en recreatie vormen het profiel van onze gemeente. De ZLTO heeft het initiatief genomen om de omstandigheden voor de landbouw structureel te verbeteren en de landbouw daarmee toekomstbestendig te maken rond de thema's bodem en water.

We combineren dit initiatief met de realisatie van kleinschalige maatregelen vanuit de visie Gat van den Ham. De visie Gat van den Ham wordt na de zomer vastgesteld en voorziet onder andere in kleinschalige maatregelen die goed zijn voor de natuur en voor de recreatie.

Waterbeheer

Met de veranderingen van ons klimaat wordt het beheer van water steeds belangrijker. Door de ZLTO is het initiatief genomen om het waterbeheer in onze gemeente te innoveren. Slim en effectief watermanagement is nodig voor een toekomstbestendige agrarische sector. Dit rust op een aantal pijlers: meer water vasthouden, slimmer waterbeheer, en effectief beregenen op maat.

Op basis van onderzoek zal in gebieden waar dat mogelijk is het regenwater in natte tijden via sub-irrigatie worden opgeslagen in ondergrondse lagen. In droge perioden wordt het neerslagwater dan weer ingelaten in sloten zodat het gebuikt kan worden voor de groei van gewassen. Door deze methode wordt fors bespaard op oppervlakte en – grondwater. Bovendien worden meststoffen beter opgenomen doordat ze minder snel uitspoelen.

Bodembeheer

Het beheer van de bodem krijgt in de landbouw steeds meer aandacht. Een duurzame bodem is de basis van het agrarisch bedrijf. Een gezonde bodem kenmerkt zich door een biodivers bodemleven met een hoog watervasthoudend vermogen en legt CO₂ vast.

De ZLTO gaat samen met de gemeente Drimmelen de mogelijkheid onderzoeken om plantenresten die vrijkomen bij het beheer van de openbare ruimte (berm- sloot- natuurmaaisel) en het maaisel van agrarische ondernemers op te waarderen tot schone compost die vervolgens weer lokaal als bodemverbeteraar wordt ingezet. Deze manier van werken leidt tot een aantal voordelen:

- Het organisch stofgehalte van de agrarische percelen wordt verhoogd (minder kunstmest)
- CO₂ wordt vastgelegd in de bodem
- Het waterhoudend vermogen van de bodem wordt verbeterd
- De gemeente hoeft minder groenafval af te voeren

Voorgesteld wordt om voor deze gecombineerde aanpak een bedrag van € 800.000 te reserveren.

Herverdeling middelen regioplan Net op Zee Nederwiek 3

Door het college is besloten de middelen die beschikbaar komen vanuit het regiofonds te verdelen over 4 projecten:

Project	bedrag x €1 mln.
Bedrijventerrein Brieltjenspolder	3,5
Dongemondcollege	3,5
Dorpshart Lage Zwaluwe	1,8
Klimaatadaptatie / Gat van den Ham	0,8
Totaal	9,6

Het project Brieltjenspolder heeft een andere wending gekregen waardoor er voor dat project geen gemeentelijke bijdrage meer nodig is. De gemeente krijgt een faciliterende rol.

Voorgesteld wordt de middelen nu als volgt te verdelen:

Project	bedrag x €1 mln.
Dongemondcollege	5,6
Dorpshart Lage Zwaluwe	3,2
Klimaatadaptatie / Gat van den Ham	0,8
Totaal	9,6

7. Financiële uitgangspunten

3.1 Financieel beeld

Voor het opstellen van de begroting hanteren we uiteraard de gebruikelijke kaders zoals we deze kennen in Drimmelen. Bij het opstellen van de begroting zullen deze indicatoren berekend worden.

1. Een reële en structureel sluitende begroting in 2029

De meerjarenbegroting dient minimaal structureel sluitend te zijn, waarbij het vierde en laatste jaar altijd structureel sluitend wordt afgesloten. Bij het opstellen van de begroting maken we gebruik van behoedzame en realistische ramingen om een betrouwbare financiële basis te waarborgen.

Structurele uitgaven worden altijd structureel gedekt; dit betekent dat structurele lasten niet worden gefinancierd met incidentele inkomsten of meevallers. Daarnaast worden uit de post 'Onvoorzien' geen structurele uitgaven gedaan, om de financiële continuïteit te waarborgen.

2. Weerstandratio van minimaal 1

Weerstandscapaciteit is in gemeentelijke financiën het vermogen van de gemeente om onverwachte, niet geplande kosten of tegenvallers op te vangen zonder dat dit direct leidt tot financiële problemen of bezuinigingen.

Voor het beheersen van risico's hanteren wij de onderstaande indeling van de risicoratio. Hierbij streven wij naar een minimale ratio van 1, waarmee wordt verzekerd dat de gemeente voldoende weerstandsvermogen heeft om financiële tegenvallers op te vangen.

3. Financiële kengetallen

In deze kadernota neemt de gemeente Drimmelen de uniforme basis set financiële kengetallen op. Dit biedt een helder overzicht van de financiële positie van de gemeente. Omdat er geen externe normering geldt, ligt de interpretatie en eventuele bijstelling van deze kengetallen bij het college en de raad. Op deze manier ontstaat er meer transparantie over de financiële gezondheid van de gemeente.

- Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen: maximaal 130%
- Solvabiliteit: minimaal 20%
- Kengetal grondexploitatie: maximaal 10%
- Structurele exploitatieruimte: minimaal 0%
- Belastingcapaciteit: maximaal 100%

In deze kadernota worden enkel de grenswaarden weergegeven van de vijf belangrijkste financiële kengetallen. Deze grenzen bieden een indicatief kader voor de financiële beoordeling en beleidsruimte, wanneer zijn de ratio's niet meer acceptabel. De daadwerkelijke berekening van de feitelijke waarden van deze kengetallen zal plaatsvinden in de Begroting 2026. Daarbij worden de kengetallen conform de richtlijnen uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) opgenomen, op basis van de meest actuele financiële ramingen.

3.2 Indexering

Tot 2024 werd de gemeentelijke begroting jaarlijks bijgesteld voor de verwachte prijsontwikkelingen, gebaseerd op inflatiepercentages van het Centraal Planbureau (CPB). Omdat het Rijk is overgestapt op loon/prijscompensatie o.b.v. het BBP wordt vanaf 2025 deze methode ook voor de gemeentelijke begroting gehanteerd.

Voor de indexering van de subsidies van de professionele organisaties hanteren we de prijsindexcijfers van de Nederlandse Zorgautoriteit.

- We rekenen met constante prijzen, dit wil zeggen dat alleen voor het eerste begrotingsjaar met prijsontwikkelingen rekening wordt gehouden.
- De leges burgerzaken zijn voor een belangrijk deel bepaald door het Rijk. De overige tarieven stijgen conform de overige kosten.

- Van deze indices kan afgeweken indien hiervoor gegronde redenen zijn, zoals bijvoorbeeld contractuele afspraken.

Bovenstaande uitgangspunten leiden o.a. tot het volgende overzicht:

Begrotingsrichtlijnen	Kadernota 2026
Uitgaven	
Salariskosten	2,70%
Goederen en diensten	2,70%
Subsidies professionele organisaties	5,01%
Inkomsten	
Huren en pachten	2,70%
OZB-opbrengsten	2,70%

Bijlagen

1. Gemeenschappelijke regelingen

In deze kadernota presenteren wij een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen binnen de gemeenschappelijke regelingen waarbij de gemeente Drimmelen is aangesloten. Deze samenwerkingsverbanden zijn van groot belang voor het gezamenlijk uitvoeren van diverse taken en het realiseren van regionale ambities. Wij volgen deze regelingen nauwgezet om te waarborgen dat zij blijven aansluiten bij onze gemeentelijke doelstellingen, beleidsprioriteiten en financiële kaders. Dit doen wij door niet alleen aandacht te besteden aan de inhoudelijke voortgang, maar ook aan de financiële consequenties en efficiëntie van de samenwerking.

In de onderstaande tabel vindt u een overzicht van de recente wijzigingen binnen de gemeenschappelijke regelingen, zoals deze zich verhouden tot de meerjarenraming in de primaire begroting 2025. Hierbij is uitgegaan van constante prijzen, conform de systematiek die binnen de gemeentelijke meerjarenramingen wordt gehanteerd. Hierdoor kunnen de weergegeven bedragen afwijken van de meerjarenramingen zoals opgenomen in de (ontwerp)begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen zelf, waar doorgaans wordt gerekend met prijsontwikkelingen (indexatie).

Let op: dit overzicht is dus anders dan het overzicht zoals opgenomen in het separate raadsvoorstel over de (ontwerp)begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen. In dat voorstel wordt specifiek het verloop van de begrote gemeentelijke bijdragen in 2026 ten opzichte van 2025 toegelicht, zoals deze zijn opgenomen in de ontwerpstukken van de gemeenschappelijke regelingen zelf.

*€1.000,-

Overzicht Gemeenschappelijke regelingen	
Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)	2026
1 Gemeenschappelijke regeling: Regiobureau West-Brabant (RWB)	44 V
2 Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	-38 N
3 Gemeenschappelijke regeling: Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)	33 V
4 Gemeenschappelijke regeling: Nazorg gesloten stortplaatsen (NGS)	0 V
5 Gemeenschappelijke regeling: Geweld in afhankelijkheidsrelaties en meldpunt Crisiszorg West-Brabant (GIA)	0 V
6 Gemeenschappelijke regeling: Centrum Jeugd en Gezin Drimmelen en Geertruidenberg (CJG)	-37 N
7 Gemeenschappelijke regeling: Regionaal Bureau Leerplicht West-Brabant (RBL)	-3 N
8 Gemeenschappelijke regeling: Openbare Gezondheidszorg West-Brabant (GGD)	-76 N
9 Gemeenschappelijke regeling: MidZuid (incl. doorbetaling middelen meicirculaire)	-16 N
10 Gemeenschappelijke Regeling: Beschermd Wonen regio Breda	0 V
11 Gemeenschappelijke regeling: Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling	-69 N
Totaal Gemeenschappelijke regelingen	-243 N

Dit betreffen voornamelijk indexeringen van de gemeenschappelijke regelingen waarbij ook extra inkomsten te verwachten zijn via de circulaire.